

HET IS BELANGRIJK TE WETEN OF PATIËNT CONTACTLENZEN DRAAGT

Door Emma de Ruiter

In Nederland dragen ruim 6 op de 10 mensen weleens een bril of lenzen; 12% draagt alleen lenzen en 9% wisselt een bril en lenzen af. Gebruikers van oogdruppels en lenzen kunnen last krijgen van irritatie of rode ogen. Tijdens de eerste uitgifte van oogmedicatie is het daarom belangrijk te vragen of de patiënt lenzen draagt.

Patiënt Michelle (21 jaar) komt in de apotheek voor een nieuw flesje acetylcysteïne oogdruppels (1 keer per dag 1 druppel in beide ogen). Ze heeft hele rode ogen. De apothekersassistent vraagt of zij last heeft van hooikoorts, omdat haar ogen zo rood zijn. Michelle zegt van niet. Na doorvragen blijkt ze last van rode ogen te hebben sinds ze dit medicijn heeft gekregen voor droge ogen.

De assistent vraagt of Michelle lenzen gebruikt, en dat blijkt zo te zijn. Ze voert de contra-indicatie Contactlenzen in, en krijgt een signaal dat dit middel bij het gebruik van lenzen kan zorgen voor onder andere rode ogen.

De assistent legt uit dat deze irritatie voorkomen kan worden door de lenzen voor het druppelen uit te doen, en pas 15 minuten na

het druppelen weer in te doen. Michelle haalt opgelucht adem, hopelijk zijn die rode ogen weg voordat ze morgen op date gaat..

MEDICATIE EN LENZEN

In Nederland dragen ruim 6 op de 10 mensen weleens een bril of lenzen. Van hen draagt 12% alleen lenzen en wisselt 9% een bril en lenzen af. Lenzen zijn vooral populair onder jongeren. Veel mensen die lenzen gebruiken weten niet dat het dragen van lenzen een wisselwerking kan hebben met medicijnen.

Soorten lenzen

De gebruiksduur van lenzen is verschillend. Er bestaan bijvoorbeeld dag-, week- en maandlenzen. Ook hoeven sommige lenzen alleen overdag of in de nacht gedragen te worden. Lenzen zijn gemaakt van verschillende soorten plastic:

- *Harde lenzen* laten zuurstof door. Ze zijn geschikt voor alle oogcorrecties en zijn niet zo flexibel.
- *Zachte lenzen* zijn erg flexibel. Het voordeel is dat je ze daardoor bijna niet voelt zitten. Zachte lenzen kunnen veel water opnemen en laten redelijk wat zuurstof door.
- *Hybride lenzen* zijn hard in het midden van de lens, en zacht aan de buitenkant. Deze lenzen worden gebruikt bij bepaalde veranderingen in het oog.

Conserveermiddelen

In oogdruppels worden conserveermiddelen gebruikt. Deze conserveermiddelen kunnen opstapelen in de lens. Hierdoor kan de patiënt last krijgen van irritatie, rode ogen of een slijmachtige afscheiding uit de ogen.

Een voorbeeld van een conserveermiddel dat vaak in oogdruppels wordt gebruikt, is benzalkoniumchloride. Het wordt nauwelijks in harde lenzen opgenomen, en blijft ook niet aan het oppervlak plakken. Voor de zekerheid is het advies om harde lenzen voor het druppelen uit te doen, en pas na een kwartier weer terug in te doen. Zachte lenzen kunnen benzalkoniumchloride wel opnemen. Het kan bij vaak druppelen zelfs opstapelen in de lens, waardoor er hoge concentraties ontstaan. Dit kan het oog irriteren. Ook kunnen zachte lenzen

ontkleuren. Voor zachte lenzen geldt net als voor harde lenzen het advies om ze voor het druppelen uit te doen, en pas na een kwartier weer terug in te doen. Als er meer dan 2 keer per dag gedruppeld wordt, zijn zachte lenzen gecontra-indiceerd. Voor andere conserveermiddelen als chloorbutanol, chloorhexidine of polyquaternium geldt het algemene advies om de lens voor het druppelen uit te doen en na 10 minuten weer terug in te doen. Bij meer dan 2 keer per dag toedienen zijn zachte lenzen gecontra-indiceerd.

Conserveermiddelvrije oogdruppels

Bij oogdruppels die bedoeld zijn om het oog vochtig te maken, hoeven lenzen niet te worden uitgenomen. Deze druppels bevatten geen geneesmiddel. Bij oogdruppels met geneesmiddel, maar zonder conserveermiddel moet de lens voor het druppelen uitgedaan worden en mag deze na 3 minuten weer in gedaan worden. Bij meer dan 2 keer per dag druppelen zijn zachte lenzen gecontra-indiceerd.

OOGGELS EN OOGZALVEN

Ooggels bevatten meestal benzalkoniumchloride. Oogzalven bevatten vette hulpstoffen, zoals vaseline. De gel en vette bestanddelen blijven plakken aan de lens. De lens is daardoor moeilijk schoon te maken en er kan een laagje vet op komen. Dit maakt het kijken lastiger. Bij het gebruik van ooggel of oogzalf wordt het dragen van lenzen daarom afgeraden. Als het dragen van lenzen noodzakelijk is, mogen deze 8 uur na toediening weer worden ingedaan. Wel moeten de lenzen goed worden schoongemaakt.

Infecties

Als het oog ontstoken is door een infectie, mag er geen lens gedragen worden tot 2 dagen nadat de infectie is verdwenen. Lenzen kunnen de infectie namelijk verergeren door irritatie en een gebrek aan zuurstof

achter de lens. Na de infectie moet er altijd een nieuwe lens gebruikt worden.

Oogonderzoek

Bij een oogonderzoek met kleuring (zoals met fluoresceïne) moeten zachte lenzen 90 minuten uitblijven.

Systemische medicijnen

Sommige medicijnen kunnen het traanvocht verkleuren. Dit is vooral voor zachte lenzen een probleem, omdat deze lenzen kunnen verkleuren. Zo verkleuren rifampicine, rifabutine en rifaximine het traanvocht oranje, en tetracycline en minocycline bruin-zwart. Bij deze medicijnen is het gebruik van zachte lenzen gecontra-indiceerd. Het advies is om geen zachte lenzen te dragen, of over te stappen op daglenzen.

ALTERNATIEVEN

Als alternatief kan geadviseerd worden om daglenzen of een bril te dragen, of te switchen naar een ander geneesmiddel.

Combinaties voorkomen

Om te helpen bij de adviezen over lenzen, bestaat de contra-indicatie Contactlenzen. Door deze contra-indicatie vast te leggen, zal er een advies gegeven worden bij medicijnen die van invloed kunnen zijn op lenzen.

Signaleren dat mensen lenzen gebruiken

Het dragen van lenzen is niet makkelijk te zien bij patiënten. Tijdens de eerste uitgifte van oogmedicatie of de hierboven genoemde systemische medicijnen, is het daarom belangrijk om te vragen of de patiënt lenzen draagt. Ook in de informatiefolder die vanuit de apotheek kan worden meegegeven aan de patiënt (GIP of VI) staan adviezen over het dragen van lenzen. Daarnaast kan de hierboven afgebeelde poster worden

UA
Utrechtse Apotheek

Drag jij contactlenzen?
Geef het door aan je apotheek!

Medicijnen kunnen een negatief effect hebben op contactlenzen. Onze medewerkers controleren of jouw medicijnen geschikt zijn.

gedownload om op te hangen in de apotheek of om digitaal te gebruiken op de website of een wachtscherm. Ga hiervoor naar: healthbase.nl/contactlenzen.

Uitwisseling met andere zorgverleners

De contra-indicatie Contactlenzen is uitwisselbaar met andere systemen via het Landelijk Schakelpunt (LSP). Nadat de patiënt goedkeuring heeft gegeven voor het LSP hoeft de contra-indicatie maar één keer vastgelegd te worden. Wel is belangrijk om regelmatig te vragen of de patiënt nog steeds lenzen draagt. <

Emma de Ruiter is apotheker en werkzaam bij Stichting Health Base

www.healthbase.nl